

HONGERDOEK 2021 – 2022

U GEEFT MIJN VOETEN DE RUIMTE

de kracht van verandering

Inhoudsopgave

Informatie over hongerdoek	3
Hongerdoek in vieringen (<i>nog niet beschikbaar</i>)	8
Meditatie (<i>nog niet beschikbaar</i>)	9

Naast de hier afgedrukte teksten kunnen de volgende zaken nog besteld worden in de webshop:
<https://www.vastenactie.nl/materialen-bestellen>

- Folder (gevouwen A4) met informatie, u kunt deze folder zelf uitprinten en kopiëren
- Presentatie (PowerPoint) met uitleg over de doek en de verschillende delen ervan
- Presentatie (PowerPoint), te gebruiken bij de meditatie (*nog niet beschikbaar*)
- Hongerdoek in groot formaat (284 x 200 cm)
- Hongerdoek in klein formaat (120 x 85 cm)
- Hongerdoek op A4 formaat (papier) met op de achterkant een Nederlandse uitleg

Colofon

Uitgegeven door Vastenactie, Den Haag, januari 2021

Samenstelling: Petra Janssen

© Afbeeldingen hongerdoek en Duitse teksten: MISEREOR Duitsland

© Nederlandse teksten: Vastenactie

Gebruik van teksten en afbeeldingen is alleen toegestaan in het kader van de Vastenactiecampaagne. Het is ten strengste verboden om teksten en afbeeldingen via internet, sociale media of anderszins te verspreiden.

Uitleg hongerdoek 2021 - 2022

Begin van de coronapandemie

De hongerdoek ontstond aan het begin van de coronapandemie in het atelier van kunstenares Lilian Moreno Sánchez in Augsburg. Ze ontwikkelde de ideeën voor de afbeelding al in 2019, maar nu kregen deze ideeën een andere lading doordat de wereld veranderde. Het virus legde grenzen op en confronteerde ons met de kwetsbaarheid van een mens. Tegelijkertijd maakte het ook duidelijk dat veel mogelijk is als mensen samen verantwoordelijkheid nemen. De ondersteuning van de kwetsbaren en ouderen in de samenleving, tekenen van solidariteit tussen mensen die elkaar niet kennen.

Ook haar vaderland Chili werd zwaar getroffen door het nieuwe virus. Angst en de dreigende overbelasting van het gezondheidssysteem verscherpten de bestaande politieke en sociale problemen. De onvrede onder de bevolking die eind 2019 tot uiting kwam in demonstraties voor meer sociale gerechtigheid, is alleen nog maar groter geworden.

Ondanks dit alles wil de kunstenares met deze hongerdoek de hoop delen dat een betere wereld mogelijk is als we samen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. In die hoop sluit ze niet haar ogen voor de harde realiteit: in deze hongerdoek staat de spanning tussen het lijden en de hoop op een beter leven centraal.

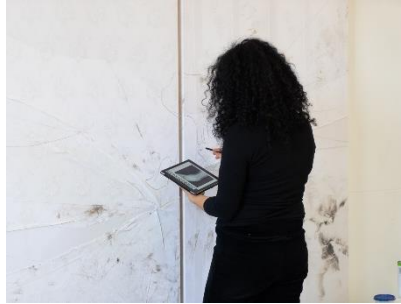
Titel: U geeft mijn voeten de ruimte – de kracht van verandering

'U geeft mijn voeten de ruimte' – dit vers uit psalm 31 is de titel van de hongerdoek en hieruit spreekt het vertrouwen dat in geloof alles mogelijk is. Het beeld van de voeten verwijst naar vertrek, beweging en verandering en het beeld van de ruimte geeft ons adem als onze voeten zwak worden. De psalm is 2500 jaar geleden ontstaan, waarschijnlijk tijdens de Babylonische ballingschap. In deze psalm zijn ervaringen van ziekte, eenzaamheid, onderdrukking en vertwijfeling verwerkt, in die context dient dit vers 9 ook gelezen te worden. Ondanks alles wat in een leven kan gebeuren, altijd hebben de mensen hun toevlucht bij God gezocht én gevonden. Vanuit de beslotenheid van de angst keken ze uit naar de openheid van de ruimte en deden ze kracht op voor een nieuw begin. Zoals ook de getroffensten van de coronacrisis in Chili en wereldwijd hun leven opnieuw opbouwen. Daarom is als ondertitel gekozen: 'de kracht van verandering'.

Een ander vers uit deze psalm (psalm 31, 6) is in de christelijke traditie bekender, omdat het de dezelfde woorden zijn die Jezus in het Lukas-evangelie uitspreekt voordat hij sterft aan het kruis: 'In uw handen leg ik mijn geest' (Lukas 23, 46). Ook in deze woorden spreekt een onmetelijk vertrouwen in God en in een nieuw leven.

Afbeelding van voet

Zwarte lijnen tekenen een röntgenfoto van een voet, die op diverse plaatsen gebroken is. Het is de voet van een mens die tijdens een demonstratie in Santiago de Chile door politiegeweld gewond is geraakt. Sinds oktober 2019 protesteren veel mensen op het Plein van de Waardigheid tegen maatschappelijke onrechtvaardigheid in het land. De politiemacht sloeg in op de demonstraties en arresteerde duizenden demonstranten op gewelddadige wijze.

Het beeld van deze gebroken voet staat symbool voor alle plekken waar mensen geweld wordt aan gedaan, vertrapt en gebroken. Het is niet bekend of de linkervoet van een man of een vrouw is, de röntgenfoto is afkomstig van een kliniek waar veel gewonde demonstranten werden opgenomen.

Kleuren

Voor de hongerdoek gebruikte de kunstenares maar drie kleuren: wit, zwart en goud. Door dit kleurgebruik is er een verbinding met de middeleeuwse hongerdoeken die ook met een beperkt kleurgebruik het lijdensverhaal van Jezus verbeeldden.

Een voorbeeld van een middeleeuws hongerdoek met sober kleurgebruik is de hongerdoek uit Telgte uit 1623. Voor detailinformatie over deze oude hongerdoek klik [hier](#).

Ondergrond

De ondergrond van de hongerdoek is ongewoon, de kunstenares schilderde op drie soorten beddenlakens afkomstig van een ziekenhuis en van een vrouwenklooster in Beieren. Daarmee maakt de kunstenares duidelijk dat het gaat om de lichamelijke (ziekenhuis) én spirituele (klooster) aspecten van ziekte en genezing. De beddenlakens hebben verschillende ingeweven motieven die op het originele kunstwerk goed zichtbaar zijn, maar op de reproducties enigszins wegvallen.

Stof en aarde van Plein van Waardigheid

Op het Plein van de Waardigheid verzamelde de kunstenares stof en aarde en wreef dit in de lakens. Een verslag van het wordingsproces van de hongerdoek en haar reis naar haar vaderland Chili is [hier](#) te zien (Duitse ondertiteling).

Gouden zigzagnaden

De ondergrond van lakens is niet glad en schoon, maar is vol grauwe vlekken en plooien. Het is meermaals over elkaar gelegd en doet denken aan een naaipatroon. Er zitten ook gapingen tussen, lijkend op een opengereten huid, die weer met een gouden zigzagsteek samen zijn genaaid om genezing mogelijk te maken.

Gouden bloemen en zwarte lijnen

De zwarte lijnen van de röntgenafbeelding, de gebruikte materialen van houtskool, stof, lijnolie en de sobere beeldspraak verwijzen naar het sterven van Christus en het lijden van de mensen. Daartegenover staan het goud en de bloemen voor hoop en liefde. De bloemen van bladgoud volgen het patroon van de lakens uit het klooster. Terwijl de röntgenafbeelding de hardheid van het lijden laat zien, symboliseren de bloemen de kracht en schoonheid van het nieuwe leven. Toch geven de lijnen naast zwaarte ook een gevoel van lichtheid weer. Ze lijken te dansen: leven is een proces dat steeds verder gaat – ook met gewonde voeten vertrouwen we op de kracht van solidariteit.

Triptiek en kijkrichting

De hongerdoek bestaat uit drie delen (triptiek). De kijkrichting gaat van rechts naar links en dat is ongewoon voor ons. Doordat de hongerdoek verdeeld is in drie delen ontstaat er een dynamiek tussen de drie afzonderlijke afbeeldingen.

De ingeweven strepen van het laken vallen op. Rechte strepen staan haaks op de lijnen van het onderbeen.

In het midden ligt het zwaartepunt: veel lijnen, strijd en breuken. De vraag komt op: komen we hier ooit uit deze situatie, wat gaat er gebeuren?

Het linkse beeld geeft meer rust en openheid. Er is ruimte om iets nieuws te beginnen.

Over de kunstenares

Lilian Moreno Sánchez is in 1968 geboren in Buin, Chili. Ze studeerde beeldende kunst aan de Universiteit in Santiago de Chili en kwam na haar afstuderen op een stipendium naar Duitsland. Daar zette ze haar studie voort aan de Akademie der Bildenden Künste in München. Sinds midden jaren negentig woont en werkt zij in het zuiden van Duitsland.

Haar kunst doorbreekt de oppervlakkigheden van het leven en zij verwerkt hierbij haar ervaringen tijdens de Chileense militaire dictatuur. Haar kunst cirkelt rondom het lijden heen en vooral de overwinning van het lijden door solidariteit. Vaak verwerkt zij in haar kunst röntgenfoto's en brengt haar tekeningen aan op beddenlakens uit ziekenhuizen.

Meer informatie over haar werk: www.morenosanchez.com

